

Datum van
inontvangstneming

:

22/06/2017

Zaak C-239/17

Verzoek om een prejudiciële beslissing

Datum van indiening:

10 mei 2017

Verwijzende rechter:

Østre Landsret (Denemarken)

Datum van de verwijzingsbeslissing:

28 april 2017

Verzoekende partijen:

██████████
Fløjstrupgård I/S, vertegenwoordigd door ██████ en ██████

Verwerende partij:

Fødevareministeriets Klagecenter

[OMISSIS]

BESCHIKKING

gegeven op 28 april 2017 door de Veertiende kamer van de Østre Landsret
(rechter voor het oosten van Denemarken)

[OMISSIS].

Veertiende kamer, nr. B-339-16:

██████████ [OMISSIS]

tegen

Fødevareministeriets Klagecenter

[OMISSIS]

en

Veertiende kamer nr. B-2859-16:

Fløjstrupgård I/S, vertegenwoordigd door Søren en [REDACTED]

[OMISSIS]

tegen

Fødevareministeriets Klagecenter

[OMISSIS]

1. De Østre Landsret heeft overeenkomstig artikel 267, tweede alinea, VWEU, na partijen te hebben gehoord, het Hof van Justitie van de Europese Unie (hierna: „Hof”) verzocht om een prejudiciële beslissing betreffende het jaar dat in aanmerking dient te worden genomen voor de verlaging van betalingen, een en ander in het licht van **[Or. 2]**

- artikel 6, lid 1, van verordening (EG) nr. 1782/2003 van de Raad van 29 september 2003 tot vaststelling van gemeenschappelijke voorschriften voor regelingen inzake rechtstreekse steunverlening in het kader van het gemeenschappelijk landbouwbeleid enzovoort, gelezen in samenhang met
- artikel 66, lid 1, van verordening (EG) nr. 796/2004 van de Commissie van 21 april 2004 houdende uitvoeringsbepalingen inzake onder meer de randvoorwaarden waarin is voorzien bij verordening (EG) nr. 1782/2003, en in het licht van het overeenkomstige
- artikel 23, lid 1, van verordening (EG) nr. 73/2009 van de Raad van 19 januari 2009 tot vaststelling van gemeenschappelijke voorschriften voor regelingen inzake rechtstreekse steunverlening aan landbouwers enzovoort, gelezen in samenhang met
- artikel 70, leden 4 en 8 van verordening (EG) nr. 1122/2009 van de Commissie van 30 november 2009 tot vaststelling van bepalingen ter uitvoering van verordening (EG) nr. 73/2009 van de Raad wat betreft de randvoorwaarden enzovoort.

Feiten van de hoofdgedingen

Het geschillencomplex in het algemeen

- 1 De verwijzingsbeschikking betreft twee gedingen die deel uitmaken van een geschillencomplex dat bestaat uit 173 gedingen over de niet-naleving van de voorschriften inzake de randvoorwaarden.

- 2 Het geschillencomplex omvat 26 civiele rechtsgedingen betreffende de niet-inachtneming van de uit de regelgeving voortvloeiende beheerseisen die betrekking hebben op de balans tussen de te verwachten stikstofbehoefte van en de stikstoftoevoer naar de gewassen (overbemesting) tijdens de planperioden 2006-2007, 2007-2008 en 2008-2009.
- 3 De twee zaken waarop de verwijzingsbeschikking betrekking heeft, betreffen inbreuken die zijn begaan tijdens de planperioden 2006-2007 en 2007-2008 respectievelijk de planperioden 2006-2007 en 2008-2009, waarbij dient te worden aangetekend dat verordening nr. 1782/2003 van de Raad met ingang van 1 februari 2009 is vervangen door verordening nr. 73/2009 van de Raad.
- 4 De zaken vinden hun oorsprong in het toenmalige actieplan van de regering uit 2006, dat de minister van Voedselkwaliteit op 30 augustus van dat jaar in het Folketing (Deens parlement) heeft toegelicht bij de beantwoording van vraag BX, die door een commissie van dat parlement was gesteld. Het actieplan strekte ertoe te waarborgen dat Deense land- en tuinbouwers geïmporteerde meststoffen op een correcte manier zouden registreren.
- 5 De zaken zijn ingeleid nadat de autoriteiten naar aanleiding van een opsporingsonderzoek van de politie met betrekking tot een importeur van meststoffen hadden ontdekt dat een groot aantal landbouwers in de periode 2006-2009 kunstmest en [Or. 3] pesticiden had gekocht bij die importeur zonder dat deze die verkopen had aangemeld bij het register van leveranciers en zonder dat de stikstof was geregistreerd in de mestboekhouding van de betrokken landbouwers. Tevens kon worden geconstateerd dat gepoogd was de kopen en verkopen te maskeren door „valse facturen” uit te reiken, zodat het naar buiten toe leek alsof geen meststoffen maar bijvoorbeeld graan of houtpellets waren gekocht.
- 6 Op basis van documenten (facturen, wegbrieven enzovoort) die bij de importeur in beslag waren genomen in het kader van een huiszoeking in november 2009, heeft het Plantedirektorat (plantenagentschap; hierna: „toezichthoudende autoriteit”) de mestboekhouding van de betrokken landbouwers onderworpen aan een administratieve controle. Op 4 januari 2011 heeft de toezichthoudende autoriteit 125 landbouwers die volgens haar hun stikstofquota hadden overschreden en daardoor zowel de nationale regels inzake meststoffen als de daarmee verband houdende voorschriften inzake de randvoorwaarden hadden geschonden, bij brief verzocht inlichtingen te verstrekken. De toezichthoudende autoriteit beschouwt het tijdstip waarop de brieven werden verzonden, als het tijdstip waarop de inbreuken werden geconstateerd.
- 7 De resultaten van de controles zijn ter kennis gebracht van de NaturErhvervstyrelse (afdeling Landbouw en Visserij van het Deense ministerie van Milieubeheer en Voedselvoorziening; hierna: „betaalorgaan”), dat tegen de individuele landbouwers procedures heeft ingeleid wegens niet-nakoming van de voorschriften inzake de randvoorwaarden. Tegelijkertijd zijn parallelle strafzaken

tegen de landbouwers ingeleid wegens schending van de voorschriften van de Deense wet betreffende het gebruik van meststoffen.

- 8 In de parallelle strafzaken hebben 25 landbouwers de inbreuken erkend en een transactiesom betaald, terwijl 154 zaken voor vervolging zijn doorgegeven aan de politie met het oog op de invordering van boeten ten belope van in totaal iets meer dan 22 miljoen DKK. Het merendeel van deze rechtsgedingen, daaronder begrepen de strafzaak tegen ██████████ is nog steeds aanhangig.

Zaken betreffende de randvoorwaarden

- 9 Het betaalorgaan heeft in de loop van 2011 en 2012 besluiten vastgesteld om de steun aan de individuele landbouwers te verlagen. De steunverlagingen zijn toegepast op de rechtstreekse steun die de betrokken landbouwer heeft ontvangen in het jaar of de jaren waarin de overbemesting en de daaruit voortvloeiende schending van de voorschriften inzake de randvoorwaarden hebben plaatsgevonden, dat wil zeggen in het jaar van de inbreuk.
- 10 Op basis van een stellingname van de Europese Commissie (daarover meer in punt 21 infra) heeft het betaalorgaan in 2013 ervoor gekozen de zaken te hervatten en nieuwe besluiten vast te stellen, zodat de steunverlaging wegens de inbreuken tijdens de perioden 2006-2007, 2007-2008 en 2008-2009 in plaats daarvan in haar geheel [Or. 4] is toegepast op de steun die de betrokken landbouwers hebben ontvangen voor het steunjaar 2011, waarin de inbreuken zijn geconstateerd, dat wil zeggen in het jaar van de constatering.
- 11 Aangezien enkele van de betrokken landbouwers hun subsidiabele arealen tijdens de periode 2007-2011 hadden uitgebreid, bracht de wijziging van het sanctiejaar – in die zin dat thans het jaar 2011 in aanmerking werd genomen – met zich mee dat de procentuele steunverlaging na de nieuwe besluiten grotere economische consequenties kreeg voor deze landbouwers.
- 12 Dat bij de steunverlaging het „jaar van de constatering” in aanmerking werd genomen in plaats van het „inbreukjaar”, behelsde voor deze landbouwers dan ook een verschil in de feitelijke steunverlaging, dat tot 1 908 483,02 DKK kon bedragen. Zoveel bedroeg namelijk het verschil voor ██████████ Deze toename van het bedrag van de steunverlaging was te wijten aan het feit dat hij in 2010 – na de inbreuk maar vóór de constatering daarvan – 800 hectare extra in pacht had genomen die subsidiabel was op grond van de bedrijfstoelageregeling. Voor Fløjstrupgård I/S, vertegenwoordigd door Søren en ██████████ leidde het feit dat het „jaar van de constatering” in aanmerking werd genomen, tot een toename van het bedrag van de steunverlaging ten belope van 105 396,53 DKK, doordat zij extra subsidiabele arealen in pacht hadden genomen.
- 13 De zo-even beschreven wijziging van de uitlegging van het juiste sanctiejaar is de crux in de 26 aanhangige rechtsgedingen die deel uitmaken van het geschillencomplex.

De zaak tegen ██████████

- 14 Deze zaak betreft de geldigheid van een besluit dat op 22 juni 2015 is vastgesteld door het Fødevareministeriets Klagecenter (klachtencentrum van het ministerie van Voedselvoorziening, Denemarken; hierna: „klachtencentrum”). Daarbij is het besluit van het betaalorgaan van 24 juni 2013 over de randvoorwaarden en de verlaging van de aan ██████████ voor het steunjaar 2011 toegekende landbouwsteun gehandhaafd.
- 15 In januari 2011 heeft de toezichthoudende autoriteit op basis van documenten die zij in 2010 had ontvangen van de Deense belastingdienst en van de politie, geconstateerd dat ██████████ ██████████ tijdens de planperioden 2006-2007 en 2007-2008 zijn stikstofquotum had overschreden en daardoor § 5 van de Deense wet betreffende het gebruik van meststoffen had geschonden. Hierbij wordt de uit de regelgeving voortvloeiende beheerseis om een balans in acht te nemen tussen de te verwachten stikstofbehoeften van en stikstoftoevoer naar de gewassen die voortvloeit uit artikel 5, lid 4, juncto bijlage III, punt 1, nr. 3, van richtlijn 91/676/EEG van de Raad van 12 december 1991 inzake de bescherming van water tegen verontreiniging door nitraten uit agrarische bronnen (hierna: „nitraatrichtlijn”), in Deens recht omgezet. **[Or. 5]**
- 16 ██████████ is bij brieven van 4 januari 2011 in kennis gesteld van de geconstateerde schendingen van de voorschriften inzake de randvoorwaarden tijdens de perioden 2006-2007 en 2007-2008.
- 17 Het betaalorgaan heeft op 16 december 2011 en 21 juni 2012 besluiten vastgesteld die ertoe strekten de rechtstreekse steun die op grond van de bedrijfstoelageregeling aan ██████████ was toegekend, te verlagen met 20 % voor het steunjaar 2007 en met 60 % voor het steunjaar 2008.
- 18 Het betaalorgaan heeft in de herfst van 2012 kennisgenomen van een in het jaarverslag van de Europese Rekenkamer van 12 november 2012 opgenomen stellingname van de Europese Commissie die tot de Europese Rekenkamer was gericht. In deze stellingname heeft de Commissie zich op het standpunt gesteld dat bij steunverlagingen het kalenderjaar waarin is geconstateerd dat de voorschriften inzake de randvoorwaarden zijn geschonden, in aanmerking moet worden genomen, ongeacht of de niet-naleving van de randvoorwaarden in een eerder kalenderjaar heeft plaatsgevonden.
- 19 Tegen deze achtergrond heeft het betaalorgaan de Commissie op 26 november 2012 verzocht om onder meer de volgende vragen te beantwoorden:
  - „1) Should reductions in aid according to Article 6 (1) of Council Regulation No. 1782/2003 and Article 65 (4) and 66 (1) and 67 (1) of Commission Regulation No. 796/2004 in the circumstances of the above-mentioned cases be made in the calendar year in which the non-compliance occurred or in the calendar year in which the non-compliance was discovered?

2) Is the conclusion the same according to Article 6 (1) as amended by Council Regulation No. 146/2008, Article 23 (1) of Council Regulation No. 73/2009 and Article 70 (4) and 70 (8) of Commission Regulation No. 1122/2009?”

20 Blijkens het schrijven van het betaalorgaan aan de Commissie heeft het betaalorgaan zich tot deze instelling gewend op grond van de volgende overwegingen:

„The Commission has already been asked to interpret the term ‚year of the finding’ in Informative Note on Cross-Compliance (reference no. 142062 (2010/4)). The Note concerned a situation in which competent authorities had discovered cross-compliance infringement during an on-the-spot check in January 2010.

Based on a literal interpretation of Article 70 (8) of Commission Regulation No. 1122/2009, and considering the nature of the checks, the Commission replied that the reduction should be applied to payments relating to the aid application for 2010. The Commission also noted that if no application would be submitted in 2010 no reduction should be applied.

In Informative Note on Cross-Compliance (reference no. 258182 (200/12)), the Commission was asked for which year reduction in aid should be applied if [Or. 6] non-compliance was found in January, while the controls concerned compliance in previous application years.

The Commission replied that on-the-spot checks should be performed in the calendar year of the claim and concluded that the reductions should be applied in 2010. This reasoning appears to be applicable in cases in which non-compliance is discovered through on-the-spot checks carried out correctly according to Commission Regulation No. 1122/2009.

In this context it should be noted, that in a letter to the Danish Ministry of Food, Agriculture and Fisheries (reference nr. (2010)211266-22/04-2010), the Commission has expressed its view on an identical expression (‚year of the finding’) in Article 51 (2) of Commission Regulation No. 796/2004 and Article 58 of Commission Regulation No. 1122/2009. That case concerned reductions in aid in case of over-declarations. The Commission replied that ‚year of the finding’ in Article 51(2) of Commission Regulation No. 796/2004 and Article 58 of Commission Regulation No. 1122/2009 was the year in which the over declaration was actually discovered.

Finally, the Agrifish Agency has noted that in the European Court of Auditors’ Annual reports concerning the financial year 2011 (C 344/1.12.11.2012), the Commission replied as follows to Court’s observations concerning direct support for agriculture (Section 3.9, page 75):

„Most of the cross-compliance requirements, i.e. the SMRs, are to be respected by all EU citizens, irrespectively of being a farmer benefiting from EU support under the CAP. The respect of cross compliance does not constitute an eligibility criterion and, therefore, the controls of these requirements do not pertain to the legality and regularity of the underlying transactions. Farmers not respecting the requirements are entitled to receive their payments, but are sanctioned on the basis of the severity, extent, permanence and repetition of the non-compliance finds as well as negligence or intent of the farmer concerned. This is also shown by the fact that payments can be made before the cross-compliance controls have been completed and that penalties are not applied on the payments made in respect of the calendar year when the farmer failed to comply with the requirements, but rather on the payments made in respect of the calendar year of the findings by the national authorities. For all these reasons, the Commission does not itself take violations of cross-compliance obligations into account in the calculation of the level of error for its Annual Activity Report.’

Thus, in the above statements, the Commission appears to assume that breaches of cross compliance requirements should result in aid reductions (only) for the year in which the breaches were discovered.”

- 21 Bij schrijven van 7 februari 2013 heeft de Commissie de vragen van het betaalorgaan beantwoord. Het antwoord luidt, voor zover van belang, als volgt:

„With regard to your questions, the relevant provisions in Regulation 796/2004 are as follows: **[Or. 7]**

Where a cross-compliance infringement is discovered by an authority different from the competent control authority, non-compliances are determined according to Article 65(4) of Regulation 796/2004: ‚if they are established as a consequence of any kind of checks carried out in accordance with this Regulation or after having been brought to the attention of the competent control authority in whatever other way’.

This provision is to be read in conjunction with Art. 66.1 of Regulation 796/2004 which clarifies the rule concerning the application of the reduction: ‚Without prejudice to Article 71, where a non-compliance determined results from the negligence of the farmer, a reduction shall be applied on the overall amount of direct payments, as defined in Article 2(d) of Regulation (EC) No 1782/2003, that has been, or has to be granted to the farmer concerned following aid applications he has submitted or will still submit in the course of the calendar year of the finding. That reduction shall, as a general rule, be 3 % of that overall amount’.

Therefore, as regards the pending cases regarding non-compliance in 2008 and 2009 referred to in your email, it follows that (i) a non-compliance is

only determined once it has been brought to the attention of the competent control authority, and (ii) the year in which the competent control authority learnt about the non-compliance should be considered the year of finding in which the cross compliance sanction is to be applied.

Please note that equivalent provisions are included in Regulation 1122/2009 (see Article 70 paragraphs 4 and 8).”

- 22 [REDACTED] is bij schrijven van 5 april 2013 in kennis gesteld van het standpunt van de Commissie alsook van het feit dat het betaalorgaan de in 2011 en 2012 vastgestelde besluiten zou intrekken en een nieuw besluit zou vaststellen, waarbij de steunverlaging zou worden berekend overeenkomstig dat standpunt.
- 23 Op 24 juni 2013 heeft het betaalorgaan ten aanzien van [REDACTED] een nieuw besluit vastgesteld met betrekking tot de opzettelijke schending van de voorschriften inzake de randvoorwaarden tijdens de perioden 2006-2007 en 2007-2008. De steunverlaging is in dit besluit vastgesteld op in totaal 60 % voor het steunjaar 2011, het jaar waarin de toezichthoudende autoriteit de inbreuken heeft geconstateerd.
- 24 [REDACTED] heeft tegen het besluit van het betaalorgaan van 24 juni 2013 bezwaar gemaakt bij het klachtencentrum, dat dit besluit op 22 juni 2015 heeft gehandhaafd.
- 25 Op 22 oktober 2015 heeft [REDACTED] beroep ingesteld tegen het besluit van het klachtencentrum van 22 juni 2015. Daarbij heeft hij gesteld dat dit besluit ongeldig is. De door [REDACTED] gevorderde [Or. 8] terugbetaling bedraagt in totaal 1 908 483,02 DKK, wat overeenkomt met het bedrag waarmee de jegens hem toegepaste steunverlaging is toegenomen doordat niet langer 2007 en 2008 maar 2011 als sanctiejaar in aanmerking wordt genomen.

De zaak tegen Fløjstrupgård I/S

- 26 Deze zaak betreft de geldigheid van het besluit van het klachtencentrum van 12 december 2014 waarbij het besluit van het betaalorgaan van 29 juli 2013 over de randvoorwaarden en de verlaging van de aan Fløjstrupgård I/S voor het steunjaar 2011 toegekende landbouwsteun is gehandhaafd.
- 27 In januari 2011 heeft de toezichthoudende autoriteit op basis van documenten die zij in 2010 had ontvangen van de Deense belastingdienst en van de politie, geconstateerd dat Fløjstrupgård I/S tijdens de planperioden 2006-2007 en 2008-2009 haar stikstofquotum had overschreden en daardoor § 5 van de Deense wet betreffende het gebruik van meststoffen had geschonden. Hierbij wordt de uit de regelgeving voortvloeiende beheerseis om een balans in acht nemen tussen de te verwachten stikstofbehoefte van en stikstoftoevoer naar de gewassen (zie artikel 5, lid 4, juncto bijlage III, punt 1, nr. 3, van de nitraatrichtlijn), in Deens recht omgezet.

- 28 Fløjstrupgård I/S is bij brieven van 4 januari 2011 in kennis gesteld van de geconstateerde schendingen van de voorschriften inzake de randvoorwaarden tijdens de perioden 2006-2007 en 2008-2009.
- 29 Op 5 april 2011 heeft Fløjstrupgård I/S een verklaring verzonden waarin zij erkende dat er tijdens de perioden 2006-2007 en 2008-2009 sprake was geweest van overbemesting.
- 30 Het betaalorgaan heeft op 3 mei 2011 en 25 november 2011 besluiten vastgesteld die ertoe strekten de rechtstreekse steun die op grond van de bedrijfsstoelageregeling aan Fløjstrupgård I/S was toegekend, te verlagen met 3 % voor het steunjaar 2010 en met 20 % voor het steunjaar 2007.
- 31 In het licht van het hierboven in punt 21 aangehaalde antwoord van de Commissie van 7 februari 2013 heeft het betaalorgaan op 29 juli 2013, na Fløjstrupgård I/S te hebben gehoord, een nieuw besluit ten aanzien van dit landbouwbedrijf vastgesteld met betrekking tot de schending van de voorschriften inzake de randvoorwaarden tijdens de perioden 2006-2007 en 2008-2009. Aangezien de inbreuken volgens de toezichhoudende autoriteit in beide perioden opzettelijk waren begaan, is de steunverlaging in dit besluit vastgesteld op in totaal 60 % voor het steunjaar 2011, het jaar waarin de toezichhoudende autoriteit de inbreuken heeft geconstateerd.
- 32 Fløjstrupgård I/S heeft tegen het besluit van het betaalorgaan van 29 juli 2013 bezwaar gemaakt bij het klachtencentrum, dat dit besluit op 12 december 2014 heeft gehandhaafd. **[Or. 9]**
- 33 Op 9 december 2015 heeft Fløjstrupgård I/S beroep ingesteld tegen het besluit van het klachtencentrum van 12 december 2014. Daarbij heeft zij gesteld dat dit besluit ongeldig is. De door Fløjstrupgård I/S gevorderde terugbetaling bedraagt in totaal 105 396,53 DKK, wat overeenkomt met het bedrag waarmee de jegens haar toegepaste steunverlaging is toegenomen doordat niet langer 2007 en 2009 maar 2011 als sanctiejaar in aanmerking wordt genomen.

Bepalingen van Unierecht

- 34 Voor de inbreukjaren 2007 en 2008 werd de toekenning van landbouwsteun (rechtstreekse betalingen) geregeld door verordening nr. 1782/2003 van de Raad.
- 35 Zowel in het inbreukjaar 2009 als in 2011, het jaar van de constatering, werd de toekenning van steun geregeld door verordening nr. 73/2009.
- 36 Aan verordening nr. 1782/2003 is tijdens de periode 2005-2009 onder meer uitvoering gegeven door verordening nr. 796/2004 van de Commissie, en aan verordening nr. 73/2009 is onder meer uitvoering gegeven door verordening nr. 1122/2009.

- 37 De Europese Commissie heeft in haar stellingname van 7 februari 2013 verwezen naar de bepalingen van verordening nr. 796/2004 van de Commissie. Voorts blijkt uit die stellingname dat overeenkomstige bepalingen zijn opgenomen in de latere verordening nr. 1122/2009 van de Commissie. Op deze voorschriften, gelezen in samenhang met verordening nr. 73/2009, heeft het betaalorgaan de in 2013 vastgestelde nieuwe besluiten gebaseerd.

Rechtskader in 2005-2008

- 38 Artikel 6, lid 1, van verordening nr. 1782/2003 luidt in de Deense taalversie als volgt:

„1. Såfremt de lovgivningsbestemte forvaltningskrav eller betingelserne for god landbrugs- og miljømæssig stand ikke overholdes som følge af en handling eller undladelse, der direkte kan tilskrives den enkelte landbruger, nedsættes eller annulleres de samlede direkte betalinger, der skal ydes i det kalenderår, hvor den manglende overholdelse finder sted, efter anvendelse af artikel 10 og 11, i overensstemmelse med gennemførelsesbestemmelserne fastsat i henhold til artikel 7.” (nadruk toegevoegd)¹

- 39 De Franse taalversie van artikel 6, lid 1, van verordening nr. 1782/2003 luidt:

„1. [...] le montant total des paiements directs à octroyer au titre de l'année civile au cours de laquelle le non-respect est constaté, est réduit ou supprimé après application des articles 10 et 11 [...]” (nadruk toegevoegd)² [Or. 10]

- 40 De Engelse taalversie van artikel 6, lid 1, van verordening nr. 1782/2003 luidt:

„1. [...] the total amount of direct payments to be granted in the calendar year in which the non-compliance occurs, and after application of Articles 10 and 11, shall be reduced or cancelled [...]” (nadruk toegevoegd)³

- 41 De Duitse taalversie van artikel 6, lid 1, van verordening nr. 1782/2003 luidt:

¹ Noot van de vertaler: de Deense taalversie van artikel 6, lid 1, van verordening nr. 1782/2003 stemt overeen met de Nederlandse taalversie ervan. Deze luidt: „1. In het geval dat de uit de regelgeving voortvloeiende beheerseisen of de eisen inzake goede landbouw- en milieuconditie niet worden nageleefd, ten gevolge van een handelen of nalaten dat rechtstreeks kan worden toegeschreven aan de betrokken landbouwer, wordt het totaalbedrag van de rechtstreekse betalingen die in het kalenderjaar waarin de niet-naleving plaatsvindt, na toepassing van de artikelen 10 en 11 moeten worden verleend, verlaagd of ingetrokken overeenkomstig de op grond van artikel 7 vastgestelde uitvoeringsbepalingen.” (Nadruk toegevoegd)

² Noot van de vertaler: in de Franse taalversie van artikel 6, lid 1, van verordening nr. 1782/2003 is sprake van de verlaging of intrekking van het totaalbedrag van de rechtstreekse betalingen die moeten worden verleend in het kalenderjaar waarin de niet-naleving wordt geconstateerd.

³ Noot van de vertaler: de Engelse taalversie van artikel 6, lid 1, van verordening nr. 1782/2003 stemt overeen met de Deense en de Nederlandse taalversie ervan.

„(1) [...] so wird der Gesamtbetrag der in dem betreffenden Kalenderjahr nach Anwendung der Artikel 10 und 11 zu gewährenden Direktzahlungen gemäß Artikel 7 gekürzt oder ausgeschlossen.“ (nadruk toegevoegd)⁴

42 Artikel 6 van verordening nr. 1782/2003 is gewijzigd bij de op 1 april 2008 in werking getreden verordening nr. 146/2008 van de Raad.

43 De Deense taalversie van artikel 6, lid 1, van verordening nr. 1782/2003 luidt sinds deze wijziging als volgt:

„1. Hvis de lovgivningsmæssige forvaltningskrav eller betingelserne for god landbrugs- og miljømæssig stand ikke overholdes på noget tidspunkt i et givet kalenderår (i det følgende benævnt ‚det pågældende kalenderår‘) og de pågældende overtrædelser skyldes en handling eller undladelse, der direkte kan tilskrives den landbruger, som har indgivet støtteansøgningen i det pågældende kalenderår, nedsættes eller annulleres de samlede direkte betalinger, der efter anvendelse af artikel 10 og 11 skal ydes til denne landbruger, i overensstemmelse med gennemførelsesbestemmelserne i artikel 7.“ (nadruk toegevoegd)⁵

44 De Franse taalversie van artikel 6, lid 1, van verordening nr. 1782/2003, zoals gewijzigd bij verordening nr. 146/2008, luidt:

„1 [...] le montant total des paiements directs à octroyer, après application des articles 10 et 11, à cet agriculteur est réduit ou supprimé conformément aux règles détaillées prévues à l’article 7.“ (nadruk toegevoegd)⁶

45 De Engelse taalversie van artikel 6, lid 1, van verordening nr. 1782/2003, zoals gewijzigd bij verordening nr. 146/2008, luidt:

⁴ Noot van de vertaler: in de Duitse taalversie van artikel 6, lid 1, van verordening nr. 1782/2003 is sprake van de verlaging of intrekking van het totaalbedrag van de rechtstreekse betalingen die moeten worden verleend in het betrokken kalenderjaar.

⁵ Noot van de vertaler: de Deense taalversie van artikel 6, lid 1, van verordening nr. 1782/2003, zoals gewijzigd bij verordening nr. 146/2008, stemt overeen met de Nederlandse taalversie van deze aldus gewijzigde bepaling. Deze luidt: „1. In het geval dat de uit de regelgeving voortvloeiende beheerseisen of de eisen inzake een goede landbouw- en milieuconditie op enigerlei tijdstip in een bepaald kalenderjaar (hierna ‚het betrokken kalenderjaar‘ genoemd) niet worden nageleefd, en de betrokken niet-naleving het gevolg is van een handelen of nalaten dat rechtstreeks kan worden toegeschreven aan de landbouwer die de steunaanvraag in het betrokken kalenderjaar heeft ingediend, wordt het totaalbedrag van de rechtstreekse betalingen die na toepassing van de artikelen 10 en 11 aan die landbouwer moeten worden verleend, verlaagd of ingetrokken overeenkomstig de op grond van artikel 7 vastgestelde uitvoeringsbepalingen.“ (nadruk toegevoegd)

⁶ Noot van de vertaler: de Franse taalversie van artikel 6, lid 1, van verordening nr. 1782/2003, zoals gewijzigd bij verordening nr. 146/2008, stemt overeen met de Deense en de Nederlandse taalversie van deze aldus gewijzigde bepaling.

„1. [...] the total amount of direct payments to be granted, after application of Articles 10 and 11 to that farmer, shall be reduced or cancelled in accordance with the detailed rules laid down under Article 7.” (nadruk toegevoegd)⁷

- 46 De Duitse taalversie van artikel 6, lid 1, van verordening nr. 1782/2003, zoals gewijzigd bij verordening nr. 146/2008, luidt:

„1) [...] so wird der Gesamtbetrag der Direktzahlungen, der nach Anwendung der Artikel 10 und 11 diesem Betriebsinhaber zu gewähren ist, nach den Durchführungsbestimmungen gemäß Artikel 7 gekürzt oder gestrichen.” (nadruk toegevoegd)⁸ **[Or. 11]**

- 47 De considerans van verordening nr. 796/2004 omvat onder meer de volgende overwegingen:

„(49) [...] [Verordening nr. 1782/2003] voorziet in een stelsel van kortingen en uitsluitingen voor het geval dat niet aan [de verplichtingen in het kader van de randvoorwaarden] wordt voldaan. De nadere voorschriften voor dat stelsel moeten worden vastgesteld.

[...]

(56) Met het bij verordening (EG) nr. 1782/2003 ingevoerde stelsel van kortingen en uitsluitingen met betrekking tot de verplichtingen in het kader van de randvoorwaarden wordt echter een ander doel nagestreefd, namelijk de landbouwers een stimulans te geven om de reeds bestaande regelgeving op de verschillende terreinen van de randvoorwaarden na te leven.”

- 48 Wat de toepassing van kortingen in geval van niet-naleving betreft, is in de Deense taalversie van verordening nr. 796/2004 onder meer het volgende bepaald:

„Artikel 66

Nedsætelser i tilfælde af uagtsomhed

1. Uden at dette berører artikel 71, foretages der, når en fastslået manglende overholdelse skyldes landbrugerens uagtsomhed, en nedsættelse af de samlede direkte betalinger jf. artikel 2, litra d), i forordning (EF) nr. 1782/2003, der er ydet eller skal ydes til den pågældende landbruger

⁷ Noot van de vertaler: de Engelse taalversie van artikel 6, lid 1, van verordening nr. 1782/2003, zoals gewijzigd bij verordening nr. 146/2008, stemt overeen met de Deense en de Nederlandse taalversie van deze aldus gewijzigde bepaling.

⁸ Noot van de vertaler: de Duitse taalversie van artikel 6, lid 1, van verordening nr. 1782/2003, zoals gewijzigd bij verordening nr. 146/2008, stemt overeen met de Deense en de Nederlandse taalversie van deze aldus gewijzigde bepaling.

ifølge de støtteansøgninger, han har indgivet eller vil indgive i løbet af det kalenderår, hvor forholdet konstateres.” (nadruk toegevoegd)⁹

49 De Franse taalversie van artikel 66, lid 1, van verordening nr. 796/2004 luidt:

„1. [...] au titre des demandes qu’il a introduites ou introduira au cours de l’année civile de la constatation.” (nadruk toegevoegd)¹⁰

50 De Engelse taalversie van artikel 66, lid 1, van verordening nr. 796/2004 luidt:

„1 [...] following aid applications he has submitted or will still submit in the course of the calendar year of the finding.” (nadruk toegevoegd)¹¹

51 De Duitse taalversie van artikel 66, lid 1, van verordening nr. 796/2004 luidt:

„1. [...] [aufgrund] von Beihilfeanträgen bereits gewährt worden oder noch zu gewähren ist, die er während des Kalenderjahres der Feststellung gestellt hat bzw. stellen wird.” (nadruk toegevoegd)¹²

Rechtskader in 2009-2013

52 Artikel 23, lid 1, van verordening nr. 73/2009 luidt:

„Artikel 23 [**Or. 12**]

Verlaging of uitsluiting van betalingen bij niet-naleving van de voorschriften inzake de randvoorwaarden

1. Wanneer de uit de regelgeving voortvloeiende beheerseisen of de eisen inzake goede landbouw- en milieuconditie op om het even welk moment in een bepaald kalenderjaar (hierna het ‚betrokken kalenderjaar’ genoemd) niet worden nageleefd ten gevolge van een handelen of nalaten dat rechtstreeks kan worden toegeschreven aan de landbouwer die de steunaanvraag in het

⁹ Noot van de vertaler: de Deense taalversie van artikel 66, lid 1, van verordening nr. 796/2004 stemt overeen met de Nederlandse taalversie ervan. Deze luidt: „Onverminderd artikel 71 geldt dat, indien een geconstateerde niet-naleving het gevolg is van nalatigheid van de landbouwer, een korting wordt toegepast op het totale bedrag aan rechtstreekse betalingen in de zin van artikel 2, onder d), van verordening (EG) nr. 1782/2003 dat aan de betrokken landbouwer is of moet worden toegekend op grond van de steunaanvragen die hij in de loop van het kalenderjaar waarin de niet-naleving is geconstateerd, heeft ingediend of nog zal indienen.” (nadruk toegevoegd)

¹⁰ Noot van de vertaler: de Franse taalversie van artikel 66, lid 1, van verordening nr. 796/2004 stemt overeen met de Deense en de Nederlandse taalversie ervan.

¹¹ Noot van de vertaler: de Engelse taalversie van artikel 66, lid 1, van verordening nr. 796/2004 stemt overeen met de Deense en de Nederlandse taalversie ervan.

¹² Noot van de vertaler: de Duitse taalversie van artikel 66, lid 1, van verordening nr. 796/2004 stemt overeen met de Deense en de Nederlandse taalversie ervan.

betrokken kalenderjaar heeft ingediend, wordt het totaalbedrag van de rechtstreekse betalingen die na toepassing van de artikelen 7, 10 en 11 aan die landbouwer worden of moeten worden toegekend, verlaagd of uitgesloten overeenkomstig de op grond van artikel 24 vastgestelde uitvoeringsbepalingen.” (nadruk toegevoegd)

- 53 In de Deense taalversie van artikel 70, lid 8, onder a), van verordening nr. 1122/2009 van de Commissie is bepaald:

„Artikel 70

Generelle principper og definitioner

[...]

8. I forbindelse med nedsættelser gælder nedsættelsesprocenten for:

a) de samlede direkte betalinger, den pågældende landbruger har fået eller skal have udbetalt på grundlag af støtteansøgninger, han har eller vil indsende i løbet af det kalenderår, hvor misligholdelsen fastslås [...].” (nadruk toegevoegd)¹³

- 54 De Franse taalversie van artikel 70, lid 8, onder a), van verordening nr. 1122/2009 van de Commissie luidt:

„a) au montant total des paiements directs perçus ou à percevoir par l’agriculteur concerné au titre des demandes d’aide qu’il a introduites ou introduira au cours de l’année civile de la constatation [...]” (nadruk toegevoegd)¹⁴

- 55 De Engelse taalversie van artikel 70, lid 8, onder a), van verordening nr. 1122/2009 van de Commissie luidt:

„a) the overall amount of direct payments that has been, or has to be, granted to the farmer concerned following aid applications he has submitted or will submit in the course of the calendar year of the finding [...]” (nadruk toegevoegd)¹⁵

¹³ Noot van de vertaler: de Deense taalversie van artikel 70, lid 8, onder a), van verordening nr. 1122/2009 stemt overeen met de Nederlandse taalversie ervan. Deze luidt: „a) de som van de rechtstreekse betalingen die is toegekend of moet worden toegekend aan de betrokken landbouwer op grond van steunaanvragen die hij heeft ingediend of nog zal indienen in de loop van het kalenderjaar van de bevinding [...].” (nadruk toegevoegd)

¹⁴ Noot van de vertaler: de Franse taalversie van artikel 70, lid 8, onder a), van verordening nr. 1122/2009 stemt overeen met de Deense en de Nederlandse taalversie ervan.

¹⁵ Noot van de vertaler: de Engelse taalversie van artikel 70, lid 8, onder a), van verordening nr. 1122/2009 stemt overeen met de Deense en de Nederlandse taalversie ervan.

- 56 De Duitse taalversie van artikel 70, lid 8, onder a), van verordening nr. 1122/2009 van de Commissie luidt:

„a) den Gesamtbetrag der Direktzahlungen, der dem betreffenden Betriebsinhaber aufgrund von Beihilfeanträgen bereits gewährt worden oder noch zu gewähren ist, die er während des Kalenderjahres der Feststellung gestellt hat bzw. stellen wird, [...]” (nadruk toegevoegd)¹⁶ [Or. 13]

Bepalingen van nationaal recht

- 57 De Unierechtelijke voorschriften inzake de randvoorwaarden zijn omgezet door een reeks besluiten die zijn vastgesteld door afdelingen van het Miljø- og Fødevareministerie (ministerie van Milieubeheer en Voedselvoorziening, Denemarken). De relevante nationale bepalingen zijn gegroepeerd in bijlage 1 bij het door de NaturErhvervstyrelse vastgestelde besluit betreffende de randvoorwaarden. De voorschriften zijn tijdens de in casu relevante periode enkele keren gewijzigd.
- 58 In alle tijdens de periode 2007-2011 geldende versies van het besluit betreffende de randvoorwaarden wordt in de een of andere vorm een formulering gebezigd die inhoudt dat steunverlagingen moeten worden toegepast op de steun die wordt toegekend voor het kalenderjaar waarin de inbreuk of de niet-naleving wordt „geconstateerd”.
- 59 Het betaalorgaan heeft in zijn besluiten van 24 juni 2013 (in de zaak tegen ██████████) en 29 juli 2013 (in de zaak tegen Fløjstrupgård) verwezen naar de voorschriften van bekendtgørelse nr. 1697 af 15. december 2010 om krydsoverensstemmelse (besluit nr. 1697 van 15 december 2010 betreffende de randvoorwaarden). Dit besluit bevatte onder meer de volgende bepalingen over de verlaging van steun aan landbouwers:

„§ 3. Landbouwers die steun ontvangen, moeten erop toezien dat hun bedrijf tijdens het volledige kalenderjaar voldoet aan de in bijlage 1 neergelegde vereisten.

[...]

§ 4. De in § 3, lid 2, genoemde toezichthoudende autoriteiten melden de niet-naleving van de vereisten van bijlage 1 bij dit besluit aan de FødevareErhverv [(Deens levensmiddelenagentschap)].

[...]

¹⁶ Noot van de vertaler: de Duitse taalversie van artikel 70, lid 8, onder a), van verordening nr. 1122/2009 stemt overeen met de Deense en de Nederlandse taalversie ervan.

2. Niet-naleving van de vereisten van bijlage 1 bij dit besluit kan leiden tot een procentuele verlaging van de steun in het kalenderjaar waarin de steunaanvraag of het verzoek om betaling is ontvangen, dan wel in het kalenderjaar waarin de niet-naleving wordt geconstateerd. De FødevareErhverv neemt overeenkomstig de ter zake geldende gemeenschapsrechtelijke bepalingen een beslissing over het bedrag van de verlaging.” (nadruk toegevoegd)

- 60 Het besluit betreffende de randvoorwaarden is ook nog aangevuld door een reeks richtsnoeren die zijn vastgesteld door de NaturErhvervstyrelse in samenwerking met de relevante bevoegde autoriteiten. Deze richtsnoeren zijn niet-bindend en bevatten geen informatie over het juiste sanctiejaar in een geval als het onderhavige.

Argumenten van partijen

Argumenten van ██████████

- 61 De vermeende overbemesting betreft de planjaren 2006-2007 en 2007-2008, toen het hierboven in de punten 38 tot en met 51 beschreven rechtskader van kracht was. [Or. 14]
- 62 ██████████ betwist dat hij de gekochte hoeveelheden meststoffen heeft gebruikt tijdens de twee planjaren, en dus tevens dat er sprake is geweest van overbemesting. Subsidiair betwist hij dat de overbemesting in de gestelde mate heeft plaatsgevonden. Hij voert aan dat een eventuele overschrijding van de Deense mestquota berust op louter nalatigheid, aangezien hij en zijn consulent zich er niet van bewust waren dat de verkoper van de meststoffen – ondanks de daartoe bestaande verplichting – geen aangifte had gedaan bij het register van leveranciers op grond waarvan ██████████ mestboekhouding was opgesteld. Wegens deze dwaling was de mestboekhouding voor de twee planjaren onjuist, maar daaruit kan niet worden geconcludeerd dat er overbemesting heeft plaatsgevonden.
- 63 ██████████ beroept zich eerst en vooral op de bewoordingen van verordening nr. 1782/2003, die ten tijde van de inbreuk van kracht was. Ingevolge deze verordening wordt bij een inbreuk „het totaalbedrag van de rechtstreekse betalingen die in het kalenderjaar waarin de niet-naleving plaatsvindt, [...] moeten worden verleend”, verlaagd of ingetrokken. (nadruk toegevoegd)¹⁷

Dit is een letterlijke vertaling van de Engelse taalversie, waarin sprake is van „in the calendar year in which the non-compliance occurs”.

¹⁷ Noot van de vertaler: zoals in voetnoot 1 is opgemerkt, stemmen de bewoordingen in de Nederlandse en in de Deense taalversie met elkaar overeen.

voert aan dat hij het risico dat is verbonden aan een eventueel gebrek aan overeenstemming tussen de verschillende taalversies van artikel 6 van verordening nr. 1782/2003, niet voor zijn rekening hoeft te nemen.

- 64 Dat de Raad aldus op ondubbelzinnige wijze heeft aangegeven dat als sanctiejaar het jaar van de inbreuk geldt, kan niet ten nadele van de ontvanger van de steun ongedaan worden gemaakt door een verordening van de Commissie, in casu artikel 66, lid 1, van verordening nr. 796/2004, op grond waarvan bij een inbreuk een korting wordt toegepast „op het totale bedrag aan rechtstreekse betalingen [...] dat [...] is of moet worden toegekend op grond van de steunaanvragen die [de betrokken landbouwer] in de loop van het kalenderjaar waarin de niet-naleving is geconstateerd, heeft ingediend of nog zal indienen” (nadruk toegevoegd)

Gesteld wordt dat de Commissie ook geen wijziging van verordening nr. 1782/2003 heeft beoogd, aangezien enkel sprake is van een precisering van het vanzelfsprekende feit dat een inbreuk niet kan worden bestraft voordat zij is geconstateerd. Op grond van een strikte taalkundige uitlegging zou verordening nr. 1782/2003 aldus kunnen worden gelezen dat feiten die niet zijn geconstateerd in het jaar van de inbreuk, in het geheel niet kunnen worden bestraft. Een dergelijke uitlegging van de verordening van de Raad zou niet redelijk zijn. Dat – en enkel dat – is gepreciseerd in artikel 66 van uitvoeringsverordening nr. 796/2004. [Or. 15]

De wijzigingen van de verordening bevestigen enkel deze vanzelfsprekendheid, maar impliceren niet dat bij de beoordeling van de toerekenbaarheid of bij de straftoemeting het jaar van de constatering tot uitgangspunt moet worden genomen. Overeenkomstig algemene rechtsbeginselen dienen daarbij namelijk de omstandigheden ten tijde van de inbreuk in aanmerking te worden genomen. Ook uit de latere verordeningen blijkt niet dat daarmee een wijziging van artikel 6 van verordening nr. 1782/2003 is nagestreefd, net zomin als de inhoud van die verordeningen duidelijk neerkomt op een dergelijke wijziging.

merkt op dat partijen in het geding het bij de uitwisseling van conclusies in de nationale procedure eens waren over het feit dat latere wijzigingen van verordening nr. 1782/2003 alleen van technische of preciserende aard waren.

- 65 Voorts betoogt hij dat verordening nr. 73/2009 niet ten grondslag kan worden gelegd aan vorderingen tot terugbetaling wegens een inbreuk die in 2008 en dus vóór de inwerkingtreding van die verordening is begaan. De steun is ontvangen onder voorwaarden die voortvloeien uit verordening nr. 1782/2003 en verordening nr. 796/2004, en de ontvanger van de steun kan niet voorzien dat naderhand andere regels zullen worden vastgesteld met strengere sancties tot gevolg. Dat zou indruisen tegen het bestuursrechtelijke rechtszekerheidsbeginsel en zou het gerechtvaardigde vertrouwen van de ontvanger van de steun beschamen. Daarbij komt dat uit het oogpunt van het overeenkomstenrecht geen passende gevolgen aan de vermeende inbreuk zouden worden verbonden indien de daarvoor

opgelegde sanctie met 1 908 483,02 DKK zou kunnen toenemen doordat de ontvanger van de steun in de periode tussen de vermeende inbreuk en het tijdstip waarop de autoriteiten deze constateren, zijn subsidiabele arealen heeft uitgebreid.

Argumenten van Fløjstrupgård I/S

- 66 De zaak tegen Fløjstrupgård I/S onderscheidt zich feitelijk van die tegen ██████ doordat Fløjstrupgård I/S heeft erkend dat er tijdens de planjaren 2006-2007 en 2008-2009 sprake is geweest van overbemesting (zie punt 29 hierboven). Rechtens verschillen de zaken van elkaar doordat de zaak tegen Fløjstrupgård I/S mede betrekking heeft op het planjaar 2008-2009, toen het hierboven in de punten 52 tot en met 56 beschreven rechtskader van kracht was.
- 67 Fløjstrupgård I/S voert aan dat uit artikel 23 van verordening nr. 73/2009, gelezen in samenhang met het vroegere artikel 6 van verordening nr. 1782/2003, niet duidelijk blijkt of de steunverlaging moet worden toegepast op de landbouwsteun die is ontvangen voor het jaar waarin de inbreuk is begaan, dan wel op de landbouwsteun die is ontvangen voor het jaar waarin deze inbreuk door de autoriteiten is geconstateerd. Fløjstrupgård I/S stelt dat zij geen nadeel mag ondervinden van deze onzekerheid.
- 68 Dit geldt met name in een situatie als de onderhavige, waarin het bedrag waarmee de landbouwsteun wordt verlaagd, toeneemt doordat niet het jaar van de inbreuk maar het jaar van de constatering tot uitgangspunt wordt genomen, en deze toename enkel is te wijten aan het feit dat verzoekster haar subsidiabele arealen heeft uitgebreid tussen het tijdstip waarop de inbreuk is begaan en [Or. 16] het tijdstip waarop deze door de autoriteiten is geconstateerd. Dit zou namelijk uit het oogpunt van het bestuursrecht indruisen tegen het rechtszekerheidsbeginsel en zou het gerechtvaardigde vertrouwen van de ontvanger van de steun beschamen. Daarbij komt dat uit het oogpunt van het overeenkomstenrecht geen passende gevolgen aan de inbreuk zouden worden verbonden.

Argumenten van het klachtencentrum met betrekking tot beide zaken

- 69 Het klachtencentrum voert aan dat het betaalorgaan terecht heeft aangenomen dat de sanctie (de steunverlaging) dient te worden toegepast op het kalenderjaar waarin de inbreuk is geconstateerd, gelet op artikel 70, lid 4 en lid 8, onder a), van verordening nr. 1122/2009.
- 70 Volgens het klachtencentrum wordt bij de verordeningen inzake de bedrijfstoelagen en de uitvoeringsverordeningen van de Commissie, gelezen in onderlinge samenhang, een specifieke steunregeling in het leven geroepen met kortingen en uitsluitingen die verband houden met de randvoorwaarden, en gaat het daarbij om een regeling „sui generis”.

- 71 Met de bedrijfstoelageregeling wordt een specifiek doel nagestreefd dat erin bestaat de landbouwers ertoe aan te zetten reeds van kracht zijnde bepalingen met betrekking tot de randvoorwaarden in acht te nemen.
- 72 De bepalingen die betrekking hebben op de bedrijfstoelageregeling, moeten eerst en vooral worden uitgelegd in het licht van de bewoordingen en het doel van de rechtsgrondslag zelf, alsmede in het licht van de context waarin zij zijn vastgesteld.
- 73 Algemene strafrechtelijke beginselen die de beoordeling van de toerekenbaarheid en de straftoemeting betreffen, kunnen niet worden toegepast op die regeling, alleen al omdat geen sprake is van een straf in strafrechtelijke zin.
- 74 Zoals hierboven is vermeld, heeft de Commissie in een schrijven van 7 februari 2013 aangegeven dat het kalenderjaar waarin de toezichthoudende autoriteit op de hoogte raakt van een inbreuk, wordt beschouwd als „the year of the finding”, en moet dat jaar in aanmerking worden genomen bij de toepassing van een steunverlaging of uitsluiting.
- 75 Naar aanleiding van de stellingname van de Commissie en rekening houdend met het risico dat deze de toegekende steun zou afkeuren, heeft het betaalorgaan de eerdere besluiten ten aanzien van zowel [REDACTED] als Fløjstrupgård I/S heroverwogen en op respectievelijk 24 juni 2013 en 29 juli 2013 nieuwe besluiten vastgesteld, waarbij het sanctiejaar is gewijzigd in 2011. **[Or. 17]**
- 76 Tegen deze achtergrond betoogt het klachtencentrum dat het terecht heeft geoordeeld dat het betaalorgaan het recht had de steunverlaging toe te passen op de rechtstreekse steun die verzoekende partijen hebben ontvangen voor het steunjaar 2011, het jaar waarin de inbreuken zijn geconstateerd.

Motivering van het verzoek om een prejudiciële beslissing

- 77 De verwijzende rechter is van oordeel dat in de rechtspraak van het Hof niet is gepreciseerd welk steunjaar in aanmerking moet worden genomen bij de toepassing van een steunverlaging op grond van verordening nr. 1782/2003 van de Raad, gelezen in samenhang met verordening nr. 796/2004 van de Commissie – of op grond van verordening nr. 73/2009 van de Raad, gelezen in samenhang met verordening nr. 1122/2009 van de Commissie – wanneer de schending van de voorschriften inzake de randvoorwaarden heeft plaatsgevonden in een ander kalenderjaar dan dat waarin de toezichthoudende autoriteit de inbreuk heeft geconstateerd.
- 78 In dit verband zij opgemerkt dat artikel 6 van verordening nr. 1782/2003 van de Raad is gewijzigd bij verordening nr. 146/2008 van de Raad, en dat de bewoordingen van de verschillende taalversies niet gelijk zijn.

- 79 De verwijzende rechter acht het voor het wijzen van een beslissing in de onderhavige zaken noodzakelijk dat een standpunt wordt ingenomen over het kalenderjaar dat bij de toepassing van een steunverlaging in aanmerking moet worden genomen (zie artikel 267, tweede alinea, VWEU).
- 80 Voorts blijkt uit de relevante verordeningen niet of een wijziging van de uitlegging van artikel 6 van verordening nr. 1782/2003 van de Raad is beoogd met de bij verordening nr. 146/2008 van de Raad doorgevoerde wijziging of met het nadien vastgestelde artikel 23, lid 1, van verordening nr. 73/2009 van de Raad. Ook over deze kwestie lijkt de rechtspraak van het Hof geen uitsluitsel te geven.
- 81 Bovendien volgt uit verordening nr. 73/2009 van de Raad niet welke rechtsgrondslag van toepassing is in een situatie als de onderhavige, waarin op het tijdstip van de inbreuk een andere rechtsgrondslag geldt dan op het tijdstip van de constatering. Dit lijkt evenmin te zijn verduidelijkt in de rechtspraak van het Hof. **[Or. 18]**
- 82 Aangezien mag worden aangenomen dat de uitkomst van de onderhavige zaken afhangt van het antwoord op deze vragen, die twijfels oproepen, acht de verwijzende rechter het noodzakelijk het Hof daarover prejudiciële vragen te stellen.
- 83 Opgemerkt zij dat het klachtencentrum heeft meegedeeld dat de uitlegging van de bovengenoemde bepalingen niet alleen noodzakelijk is voor de beslechting van de hoofdgedingen en de overige 24 rechtsgedingen die deel uitmaken van het geschillencomplex, maar tevens beslissend is voor de algemene toepassing van het recht op dit gebied, waarop de autoriteiten besluiten hebben vastgesteld en verder zullen vaststellen in soortgelijke gevallen.

Derhalve beslist de Østre Landsret:

Het Hof van Justitie van de Europese Unie wordt verzocht om een prejudiciële beslissing over de volgende vragen:

„1) Indien de rechtstreekse betalingen aan een landbouwer op grond van artikel 6, lid 1, van verordening nr. 1782/2003 van de Raad juncto artikel 66, lid 1, van verordening nr. 796/2004 van de Commissie moeten worden verlaagd omdat hij in een bepaald kalenderjaar de uit de regelgeving voortvloeiende beheerseisen of de eisen inzake goede landbouw- en milieueconditie niet naleeft, moet deze steunverlaging dan worden berekend op basis van de rechtstreekse betalingen aan die landbouwer

a. in het kalenderjaar waarin de niet-naleving plaatsvindt, dan wel op grond van deze betalingen

b. in het (latere) kalenderjaar waarin de niet-naleving wordt geconstateerd?

2) Luidt het antwoord op de vorige vraag hetzelfde bij toepassing van het later vastgestelde artikel 23, lid 1, van verordening nr. 73/2009 van de Raad juncto artikel 70, lid 4 en lid 8, onder a), van verordening nr. 1122/2009 van de Commissie?

3) Indien een landbouwer de uit de regelgeving voortvloeiende beheerseisen of de eisen inzake goede landbouw- en milieuconditie niet naleeft in 2007 en 2008, maar de niet-naleving pas wordt geconstateerd in 2011, moet het bedrag van de steunverlaging dan worden bepaald overeenkomstig verordening nr. 1782/2003 van de Raad, gelezen in samenhang met verordening nr. 796/2004 van de Commissie, dan wel overeenkomstig verordening nr. 73/2009 van de Raad, gelezen in samenhang met verordening nr. 1122/2009 van de Commissie?”
[Or. 19]

[ondertekeningen] [OMISSIS]

[OMISSIS]